

Turi Soma

Ezüstszállítmány Grúziából

A Kaukázus hósapkáinak megcsodálása, fotózkodás sárgapólós guide-unkkal és egy szőlőfürttel, valamint buszút Tbiliszi ébredő külvárosában – így vette kezdetét számunkra a 48. Nemzetközi Kémiai Diákolimpia (International Chemistry Olympiad, IChO), aminek idén Grúzia, annak is fővárosa, Tbiliszi adott otthont. A még a szocialista időkben, 1968-ban (magyar közreműködéssel) elindított verseny mára a legrangosabbá nőtte ki magát kémiából – 80 ország vesz részt rajta, országonként maximum négy versenyzővel. Magyarországot hagyományosan a diákolimpiai válogatón legjobb eredményt elért négy fő képviseli, valamint felkészítőink közül is velünk utaznak néhányan. Ennek megfelelően az idei magyar csapat tagjai: Tarczay György (ELTE), Perényi Kati (ELTE), Varga Szilárd (MTA), Turi Soma (Apáczai Csere János Gimnázium), Stenczel Tomi (Török Ignác Gimnázium), Perez-Lopez Áron (szintén Apáczai) és Kovács Dávid Péter (Szent István Gimnázium). A válogató, a felkészülés és a kiutazás során felmerülő költségeket az Emberi Erőforrások Minisztériuma fedezte.

Az idei IChO-ról érdemes még tudni, hogy habár a helyszínt Grúzia biztosította, az elmúlt évektől eltérően magát az olimpiát nem egy ország szervezte, hanem több nemzet együttműködésével valósult meg. Így amellet, hogy a Tudományos Bizottság (Scientific Committee) vezetője és az olimpia Intézőbizottságának elnöke Magyarfalvi Gábor (ELTE) volt, a magyaroknak jelentős szerep jutott: feladatszerzők voltak Villányi Attila, Zagyi Péter, Kóczán György és Magyarfalvi Gábor, de a lebonyolításban közreműködött Bolgár Péter, Boros Márton, Herner András, Kovács Bertalan, Lente Gábor, Makk Zsuzsanna, Ósz Katalin, Palya Dóra és Vörös Tamás is. Továbbá a versenybizottság tagjainak kiutazását Magyar Kémikusok Egyesülete szervezte meg, és a Richter, valamint a Servier támogatta anyagilag.

Szombaton érkeztünk, a verseny azonban csak kedden kezdődött, így volt pár napunk a Grúziával, a grúz konyhával és a többiekkel való ismerkedésre. Megismertünk például egy magyar, de egyéves kora óta Izlandon élő lányt, Kingát. Egyike voltunk továbbá azon csapatoknak, akik megnézték a grúz nemzeti operát, a Rómeó és Júliára hajazó

Abesalom és Eterit, ami habár grúzul volt, az előttünk ülő bácsitól lelkes francia kommentálásban részesültünk. Utána egy helyi étteremben próbáltuk ki a khinkalit (hússal töltött tésztabatyuk) és a hacsapurit (túrós pizza), az előbbit sajnos a számunkra mosószer ízű koriander zöldjével ízesítették (mint mindent Grúziában). Másnap a nyitőünnepség után Tbiliszi központját jártuk be, kétszer áthaladtunk a Szabadság hídon, benéztünk egy ortodox szertartásra, megcsodáltuk az előző azeri diktátor szobrát, és a modern, még épülő új Operát, valamint fotózkodtunk a város közepén, egy kanyonban lévő vizesésnél. Hétfőn a mtskhetai katedrális meglátogatása volt programba véve, azonban miután kissé lazán értelmeztük az indulási időpontot, sárga pólós guide-unk, Shota minden erőfeszítése ellenére sem várt meg minket a busz. De legalább volt egy napunk alvásra (és tanulásra) a verseny előtt.

A verseny maga két részből áll, először egy gyakorlati (kedden) majd rá két napra (csütörtökön) egy elméleti fordulóból. Mindkettő megoldására öt óra állt rendelkezésünkre, ennyi idő alatt kellett ideán azonosítanunk 5, két aniont és két kationt tartalmazó oldatot, kellett kolorimetriásan a víz fluoridkoncentrációját és csapadékos titrálással a kloridkoncentrációját meghatározni, valamint 8, Grúziában elterjedt illatanyagot reakcióik alapján meghatározni. Az elméleti fordulóban, csütörtökön különböző területekről, mint szerves, szervetlen és analitikai kémia voltak gondolkodtató és kevésbé gondolkodtató, de annál inkább lexikális tudást igénylő feladatok.

A két versenynap között a csapat ketté kellett, hogy váljon, mivel míg a többiek szerdán a zárva lévő vidámpark előtt, majd 2 óra várakozás után a vidámparkban szórakoztak, addig én a helyi kórház fertőzési osztályán feküdtem 13 diákkal és 2 guide-dal együtt. Fő időtöltésem a grúz ábécé vizesüvegekről történő megtanulása volt. A csütörtök esti reunion partin már az egész magyar csapat, beleértve a tanárokat is, együtt vett részt.

A versenynapok után a záróig hátralevő két napban az alváson kívül mindent bepótoltunk, amire nem volt lehetőségünk előtte – kártyázással, beszélgetéssel, gyilkosozással töltöttük éjszakáinkat, vagy éppen névjegykártyákat, sportszeletet, negrót és gyulai kolbászt osztogattunk, cseréltünk pakisztáni sapkákra, szaúdi teáskannára, amerikai képeslapra vagy akár indiai faszobrokra. Elvittek minket

Sighnaghíba várat, templomot nézni, de ráleltünk itt a Szent Nino forrásra, ahol a helyiek mostak, jártunk Borjomiban megkóstolni a langyos, sós és vasízú, de állítólag egészséges vizet, Rabati festői várában pedig jól eláztunk. Miután a hotelünk az incidens után (a tanárok közül is volt, ki elkapta a vérhast a reunion partit követően) csak főtt csirkét adhatott főtt rizzzel és krumplival, esténként étteremben kóstoltuk meg a grúz borokat és a koriander nélküli khinkalit.

Amennyire jelentéktelen volt a nyitó, a záró annál emlékezetesebbre sikeredett. A kabalákkal (már akinek volt) érkező csapatokat a tanároktól külön ültették le, majd a zenekar el is kezdte játszani először a Star Wars, majd az Indiana Jones és további ismert filmek zenéjét. Miután a miniszterelnök is beszédet mondott, nekikezdték volna az érmek osztásának – csak éppen kezdetben nem volt, aki átadja. De valahogy eljutottak a bronzok végéig, innen már fellélegeztünk. Már az ezüstök végénél jártunk, amikor szinte egymás után hármunkat is szólították (Áront, engem, Tomit), majd rá nem sokkal, az utolsó ezüstöknél Dávidot is. Innentől már nem volt más dolgunk, mint kezet fogni, szelfiket csinálni és megtapsolni az aranyokat besöprő kínaiakat, oroszokat, irániakat.

A záró után kiegészülve a szervezésben, feladatírásban, lebonyolításban részt vevő többi magyarral együtt vacsoráztunk, és egy újabb alvás nélküli éjszaka és a búcsúzkodások után hajnali háromkor el is indultunk a reptérre. Isztambulban pont arra volt időnk, hogy megnézzük a turistákat jelenleg teljesen nélkülöző Hagia Sophia dzsámit, benézzünk a Topkapi palotába és édességet vásároljunk a bazárban, mielőtt továbbindultunk volna Magyarországra.

Végül délután érkezünk meg a Liszt Ferenc repülőtérre, négy ezüstéremmel a nyakunkban, ki elégedetten, ki kevésbé elégedetten, de mindannyian rengeteg élménnyel gazdagodva. Habár Áron az MIT-n, Dávid pedig Cambridge-ben tanul tovább ősztől, így nekik ez volt az utolsó olimpiájuk (diákként), mi (Tomi és én) reméljük, hogy jövőre is bejutunk a csapatba, amikor is Thaiföldre utazhatnak majd a szerencsések.